

زیر نظر استاد محقق
آیة اللہ العظمی ناصر مکارم شیرازی

تفسیر نمونه

تفسیر و بررسی نازیدی درباره قرآن مجید
با در نظر گرفتن نیازها، خواست‌ها،
پرسش‌ها، مکتب‌ها و مسائل روز

جلد بیست و سوم

با همکاری
جمعی از فضلاء و دانشمندان

مکارم شیرازی، ناصر، ۱۳۰۵ - ، مصحح

تفسیر نمونه: تفسیر و بررسی تازه‌ای درباره قرآن مجید با در نظر گرفتن نیازها، خواستها، پرسشها، مکتبها و مسائل روز، زیر نظر ناصر مکارم شیرازی؛ با همکاری جمعی از نویسندگان [ویرایش ۲] - تهران: دارالکتب الاسلامیه - ۱۳۶۵.
ج. ۲۳ - بهای هر جلد متفاوت.

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا (فهرست نویسی پیش از انتشار).
کتابنامه.

جلد بیست و سوم (چاپ سی و پنجم: ۱۳۹۶)

ISBN - SET: 964-440-030-5 (دوره)

ISBN : 964-440-023-2 (ج. ۲۳)

۱. تفسیر شیعه - قرن ۱۴. الف. عنوان. ب. عنوان: تفسیر و بررسی تازه‌ای درباره قرآن مجید با در نظر گرفتن نیازها، خواستها، پرسشها، مکتبها و مسائل روز.

۲۹۷/۱۷۹

۲۷/۲۹۸

۳۲۵۳-۷۶م

۱۳۷۷

تهران - خیابان پامنار - بنی هاشم - پلاک ۱۲
تلفن: ۳۳۹۱۶۹۴۴
فروشگاه ۱: تهران - بازار سلطانی - طبقه اول - پلاک ۲۹
تلفن: ۵۵۶۲۰۴۱۰ - ۵۵۶۲۷۴۴۹
فروشگاه ۲: تهران - میدان انقلاب - بازارچه کتاب - پلاک ۱۰
تلفن: ۶۶۴۰۸۴۴۱

تفسیر نمونه (جلد بیست و سوم)

زیر نظر استاد محقق آیت‌الله مکارم شیرازی

همکاران: محمد رضا آشتیانی، محمد جعفر امامی، عبدالرسول حسنی، سید حسن شجاعی
محمود عبداللهی، محسن قرآتی، محمد محمدی

• ناشر: دارالکتب الاسلامیه

• تیراژ: ۳۰۰۰ نسخه

• چاپ سی و پنجم: ۱۳۹۶

• صفحه و قطع: ۶۴۰ صفحه، وزیری

• چاپ: چاپخانه گلپیان

• شابک ۰ - ۰۲۳ - - ۴۴۰ - ۹۶۴ - ۹۷۸ / 0 - 023 - 440 - 964 - 978

• شابک دوره ۲۸ جلدی ۸ - ۰۲۰ - - ۴۴۰ - ۹۶۴ - ۹۷۸ / 8 VOL.28 / 030 - 440 - 964 - 978

• حق چاپ برای ناشر محفوظ است

• قیمت: ۳۰۰۰۰۰ ریال

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

چگونه خدا را شکر نگوئیم؟

خدا را شکر که تلاش برای مستمر چهارده ساله دسته‌جمعی سبب شد که، تفسیر نمونه وارد بیست و سومین جزء خود شود، و تدریجاً قلوب همه مشتاقان و عاشقان قرآن را تسخیر کند.

و تا پایان کار، راه زیادی در پیش نیست، فقط «دو جلد دیگر» باقی مانده که امید است لطف خداوند بزرگ در باقیمانده این راه مولانی نیز یار و مددکار باشد، و این خدمت با موفقیت به پایان رسد.

این در حالی است که، ترجمه آن به زبان «اردو» تا جلد پنجم، با زیباترین صورتی، در «هند» و «پاکستان» انتشار یافته، و جلد اول ترجمه «عربی» زیر چاپ، و مقدمات ترجمه به زبان «انگلیسی» نیز فراهم می‌گردد.

اما هر قدر به اواخر قرآن نزدیک‌تر می‌شویم، شتاب مشتاقانه ما، برآید، دلهره، بیشتر می‌شود، «شتاب» به خاطر فوت نشدن هفته‌ها و روزها، بلکه ساعت‌ها و دقائق، و «دلهره» به خاطر این که، شاید بحث‌هایی در مجلدات سابق بوده که حق آن کاملاً ادا نشده، و باید در این مجلدات جبران گردد، یا وعده‌هایی که درباره شرح مسائلی داده‌ایم مبدا از قلم بیفتند.

بحمد الله نه تنها با گذشت این مدت، خستگی و فتوری در کار تفسیر حاصل نشده، بلکه تلاش‌ها و کوشش‌ها فزون‌تر شده است، و لذا امید می‌رود که هر چه

جلوتر می‌رویم بحث‌ها پربارتر گردد، به خصوص این که از تمام تجربیات گذشته برای وصول به این هدف کمک گرفته می‌شود.

در اینجا لازم است نکاتی را که با گذشت دهها سال کار غیر مرتب، و بیش از چهارده سال کار مرتب، روی تفسیر قرآن مجید درباره این کتاب بزرگ آسمانی بر ما روشن شده است، در اختیار پژوهشگران قرآن قرار دهیم، شاید گام مؤثری در راه شناخت قرآن باشد.

* * *

ما معتقدیم:

۱- هر قدر انسان با قرآن نزدیک‌تر می‌شود، بهتر این حقیقت را لمس می‌کند که قرآن دریای عظیم و بی‌کرانی است، که هر اندازه درباره آن سخن گفته شود کم است، هر زمان غواصان در آن نورد و روند، گوهرهای تازه‌ای استخراج می‌کنند، و باز هم آنچه ناگفته مانده در برابر آن گفته شده بسیار زیاد است.

فراموش نمی‌کنم در ابتدای کار تفسیر، یکی از علمای شهرستان‌ها می‌گفت: بعد از تفسیر «مجمع البیان» جایی برای تفسیر دیگر جای نیست (مقصودش این بود که ما خود را به زحمت نیاندازیم!).

گفتم: گمان می‌کنم وقتی مرحوم «طبرسی» مشغول تفسیر «مجمع البیان» شده بود، به او نیز گفتند چون «شیخ طوسی» تفسیر «تبیان» را نوشته، دیگر جایی برای «مجمع البیان» نیست، ولی گذشت زمان نشان داد که نه تنها جایی برای «مجمع البیان» وسیع بوده، بلکه اگر صدها تفسیر دیگر برای قرآن از سوی متفکران نوشته شود، هنوز مطالب ناگفته بسیار است.

و باید هم چنین باشد؛ چرا که قرآن سخن خدا است، و سخن خدا از علم بی‌پایان او سرچشمه گرفته، آن هم باید بی‌انتهای باشد.

* * *

۲- به راستی هر قدر انسان با قرآن آشنا تر می شود، به عمق این گفتار علی رضی الله عنه که در «نهج البلاغه» آمده است بهتر پی می برد که فرمود: «درمان دردهای خود را از قرآن بخواهید» (فَاسْتَشْفُوهُ مِنْ أَدْوَائِكُمْ).

و اگر مسلمین جهان امروز با مشکلات و درد و رنج های بسیاری رو به رو هستند، همه به خاطر فراموش کردن این کتاب آسمانی است؛ چرا که در لابلای آیاتش دستورهائی نهفته، که به کار گرفتن آنها می تواند به همه بدبختی های کنونی پایان دهد، توطئه های دشمنان را در هم بشکند، فتنه ها را خاموش سازد، صفوف را متحد کند، نجیرهای اسارت را پاره نماید، سطح افکار را بالا ببرد، نیات را خالص، و شر جنایتکاران زرگ جهان را دفع کند و به نابسامانی ها سامان بخشد، ولی «وَمَا يَعْزِلُهَا إِلَّا الْعَالَمُونَ»!

عیب بزرگ اینجاست که، گرچه صلاً قرآن را نمی خوانند، و آنها که می خوانند آخرین همتشان این است که تجرد در راه گ آن را دست کنند.

* * *

۳- این که می گوئیم قرآن نور و روشنائی است «قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَ كِتَابٌ مُبِينٌ»، حقیقتی است که ما آن را لمس کرده ایم، اگر بری بعضی از دورافتادگان این سخن نسیه باشد، برای ما کاملاً نقد است، به خدا سرزنش که ادامه کار روی قرآن و بررسی آیات نورانی آن در قلب و جان انسان، چنان نورانیات فوق العاده و لذت توصیف ناپذیری ایجاد می کند، که جلوه های خدا را در این آیات به خوبی می توان مشاهده کرد، و از باده ظهور عشق حق سرمست شد، هر چند بی خبران هنوز چیزی دریافته اند.

به همین دلیل، به همه راهیان راه حق و مشتاقان مخلص شناخت اسلام از تمام قشرها، توصیه می کنیم هر چه می توانید به قرآن نزدیک و نزدیک تر شوید، و جمال و جلال و عظمت خدا و عظمت اسلام و پیامبر صلی الله علیه و آله و حل مشکلات بزرگ اجتماعی را در آئینه آن ببینید.

* * *

۴- این که می‌گوئیم قرآن بزرگ‌ترین معجزه جاویدان است، سخنی است که در نخستین برخورد با قرآن قابل اثبات است، ولی عمق این مطلب وقتی درک می‌شود که انسان روی قرآن کار کند، ریزه‌کاری‌ها، ظرافت‌ها، دقت‌ها، لطف‌ها و قهرها، بشارت‌ها و انذارها، الگوها و اسوه‌ها، پیام‌ها و رهنمودها، مثل‌ها و تاریخ‌ها، تفسیرها و تحلیل‌ها، دلایل محکم، تصویر زیبا، منطق شیرین، بیان جذاب و خلاصه نکته‌های غیر قابل توصیف قرآن را از نزدیک در لابلای آیاتش مشاهده کند، آنگاه با تمام وجود اعتراف خواهد کرد:

«اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْكِتَابِ مُتَشَابِهًا مَثَانِيَ تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ بِحُسْنِ الْوَعْدِ هَٰذَا قَوْلُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ ذَلِكَ هُدًى لِّلَّهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ»

«خداوند بهترین سخن را نازل کرده، کتابی که آیاتش (از نظر لطف و زیبایی و عمق و محتوا) همانند یکدیگر است، نام مکرر دارد (اما تکراری شوق‌انگیز) که از شنیدن آیاتش لرزه بر اندام کسانی که در برابر پروردگارشان خاشعند می‌افتد، سپس برون و درونشان نرم و متوجه ذکر خدای می‌گردد، این هدایت الهی است که هر کس را بخواهد با آن راهنمایی می‌کند»^۱.

به امید آن روز که قرآن در متن زندگی همه مسلمانان نازل شود، و در همه صحنه‌های اجتماعی آنان حضور یابد. « آمین »

قم - حوره علمیه

ناصر مکارم شیرازی